

P É C S I

2021. JUN I/3.

Profit

ZNCV 9203
9015 Δ

912 60A
000-001 L5
9W01T

HÍREK

- 3 **KITEKINTŐ** az elmúlt hónap történéseiről és aktualitásairól a világgazdaságban

CIKKEK

- 5 **AZ ÉRTÉKLÁNCOK SZÉTSZAKADÁSA ÉS AZ INFLÁCIÓ**
dr. Bujtár Zsolt PhD - adjunktus

- 8 **VÁLTOZÁSOK AZ ÉLELMISZERIPARBAN**
Hosszú Lara - joghallgató

- 10 **LÁNC, LÁNC, BANÁNLÁNC**
Baranyai Marcell szerkesztő - joghallgató

- 14 **A COVID-19 HATÁSAI A SZÉPSÉGIPAR TERÜLETÉN**
Kocsis Luca - joghallgató

ESSZÉ

- 17 **LÁNC SZAKADÁS**
dr. Ferencz Barnabás PhD - tanársegéd

IMPRESSZUM

Hatalmas esés a kriptopiacon

Május közepén vérengzés szemtanúi lehettünk a kriptodevizák piacán, a Bitcoin piaci árfolyama órák alatt -30%-os esést könyvelhetett el. A mélyrepülés hatására az összes kriptodeviza árfolyama pirosba váltott és a vezér Bitcoin húzta magával őket. A jelenség bekövetkeztéért a kriptotulajdonosok java Elon Musk Tesla-vezér megfélemlítő Twitter üzeneteit és a kínai kormány intézkedéseit tartja felelősnek. Míg előbbinél a Tesla bejelentette, hogy beszünteti a Bitcoin fizetőeszközként való elfogadását, addig utóbbinál a kínai kormány centralizációs stratégiájáról beszélhetünk, ugyanis a digitális jegybankpénzük bevezetése után azt preferálandó el akarják folytatni a decentralizált kriptodevizák szerepét, így megtiltották a kínai pénzintézeteknek, hogy kriptobefektetéseket kínáljanak.

(Forrás: bitcoinbazis.hu)

Vándorolnak a Gates-részvények

A Bill & Melinda Gates Foundation tulajdonában álló részvénytársaságok cseréltek gazdát. A híres-hírhedt házaspár alapítványa még a válás bejelentése előtt, március végén megvált minden Apple- és Twitter-részvényétől több százmillió dollár értékben. Egyébként a válás bejelentése óta 146 milliárd dolláros vagyonával a világ egyik leggazdagabb emberének számító Bill Gates mintegy 4 milliárd dollár értékű részvényt ruházott át Melinda Gates-re. (Forrás: *Business Insider*)

97 éves a Magyar Nemzeti Bank

1924. május 24-én tartották a Magyar Nemzeti Bank alakuló közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében, ezáltal új fejezet nyílt a magyar gazdaságtörténet történetében. Az MNB első elnöke az akkor 62 éves Popovics Sándor bankár lett. (Forrás: *Pénzmúzeum*)

Gazdát cserélt a Budapesti Metropolitan Egyetem

A kínai Eximbank érdekeltségébe tartozó, varsói központú CEE Equity Partners magántőkealapja értékesíti a Budapesti Metropolitan Egyetemet (METU), így az új tulajdonos a Közép-Európa Alfa Vagyonkezelő Kft. lesz, amelynek az Optima Befektetési Zrt. a befektetője. A befektető társaság tulajdonosa a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány (PADME), amely a Magyar Nemzeti Bank érdekeltségébe tartozik. Közleményük szerinte az Optima célja, hogy megfelelően elősegítse az intézmény további fejlődését és nemzetközi jelentőségű felsőoktatási intézménnyé tegye az egyetemet. A Budapesti Metropolitan Egyetem Magyarország legnagyobb magánegyeteme. Az intézményben 1000-nél több külföldi hallgató tanul, és a diákok több mint 30 népszerű szak közül választhatnak. (Forrás: Forbes.hu)

Amerikai pénzeső

Az Amerikai Egyesült Államok 2022-es költségvetési tervezete meghaladja a 6 billió dollárt, vagyis 6 ezer milliárd dollárt - derül ki Joe Biden amerikai elnök nyilatkozatából. A jövő évi amerikai költségvetés a második világháború óta nem látott szövetségi költségek tartalmát tartalmaz, amelyet célirányosan az oktatási, közlekedési és egészségügyi szektor infrastrukturális fejlesztésére kívánják fordítani. Az elnöki vízió szerint 2031-re már eléri a 8,2 billió dolláros költségvetést, így az évtized végére 1,3 billió dolláros deficittel számolhatnak, ami 117 százalékos államadósságot jelent. Érdekességképpen, 2024-re érhetik el a második világháború óta először az USA történetének legnagyobb államadósságát, bár elnézve Amerikát, határ a csillagos ég. (Forrás: The New York Times)

Nyár van

Megérkezett a nyár és a Kormány statisztikái alapján a koronavírus pandémia is elcsendesedett. A korlátozásokat fokozatosan oldják fel és nyílik meg a társasági élet újra, a teraszokon és szabadtéri helyeken mindenki, fedett helyeken védettségi igazolvánnyal lehet tartózkodni és fogyasztani.

Szerkesztőségünk nevében kívánunk Mindenkinek kellemes nyarat és további jó egészséget, kitalást!

Az értékláncok szétszakadása és az infláció

A koronavírus járvány egyik leghatékonyabb védekezési módszere, a szinte zsilipszerű karantén nemvárt hatásokkal járt a globális méretekben összekapcsolódó világgazdaság számára. A járvány terjedése ezzel a módszerrel megállítható, de az áruk nemzetközi áramlása is leáll, amely utóbbi azonban jóval súlyosabb károkkal jár a gazdaságban és lassabban is állítható helyre. A helyreállításnál még fontosabb kérdés a bizalom újraépítése és ha ez csak lassan valósul meg, akkor viszont marad a túltartalékolás, amely további áremelkedéshez vezethet. Az értékláncok szétszakadásának ezt az inflációs hatását vizsgáljuk most.

dr. Bujtár Zsolt PhD
adjunktus
7 perc olvasási idő

A globális értékláncok létrejötte napjainkra rendkívüli hatékonyságot eredményezett a gyártás optimalizálás területén azáltal, hogy a legolcsóbb előállítási költségekkel dolgozó földrajzi régiókba telepítették a nemzetközi nagyvállalatok az alapanyag- és félkész termék termelés jelentős részét. Az értéklánc ellentétes pólusán a nagy potenciállal bíró piacok közelében is egyre elfogadottabbá vált a végtermék összeszerelésének a telepítése. Ezzel több kontinensre kiterjedő értékláncok alakultak ki dél-ázsiai beszállítókkal, európai és amerikai logisztikai bázisokkal.

A pandémia azonban rámutatott a modell sérülékenységre, hiszen, ha az értéklánc egy-egy területén a lezárások miatt leáll a termelés, akkor az egész értéklánc működése lelassul vagy leáll. A megoldás a többletkészletezés lehetne, ha a pandémiából való kilábalás miatt számos iparágban nem éppen egy megnövekedett keresletet kellene kielégítenie. A lassan feltöltődő készletek esetében a folyamatosan növekvő kereslet további áremelkedéshez vezet, amely az értéklánc teljes vonalán kibontakozhat és eljuthat a végső felhasználóig, a fogyasztóig.

A probléma súlyát jól jelzi a Logistics Managers Index az Egyesült Államokban, mely 2021 áprilisára rég nem látott magasságokba emelkedett. A beszerzési menedzserek

várakozásait összefoglaló mutató a következő 12 hónapra előre jelzi a készletek, a közlekedés, szállítás és raktározás költségét. A magas érték alapján várhatóan csak lassan fog helyreállni az értéklánc az Egyesült Államokban.

Az infláció a relatív árnövekedés mérésére szolgál. Az elmúlt év azonos hónapjához, illetve az adott év előző hónapjához viszonyított évesített árváltozást méri. Az Egyesült Államok és Magyarország esetében az áprilisi fogyasztói infláció elérte a 4, illetve 5 százalékot. Az infláció egy meghatározott

célszámhoz történő rögzítése az inflációs várakozások beállításának az eszköze. Ha azonban ettől jelentősen elszakadnak a várakozások, akkor nehéz dolga lesz a jegybanknak, ha vissza akarja terelni a hosszú távú, 2-3 %-os inflációs célja közelébe.

Az értéklánc szétszakadása a fenti folyamatok szerint önmagában is inflációs hatású. A gazdasági válságokat követően a gyors növekedés azonban egyszeri átmeneti inflációs kiugrást eredményez. Ha azonban a piaci szereplők ehhez nem tudnak megfelelően alkalmazkodni, akkor növekvő infláció és a jegybanki, inflációt letörő intézkedések különösen a kamatemelés miatt, gazdasági visszaesést eredményezhetnek. Az Egyesült Államok esetében azonban a kiugró inflációs adat mögött mindössze négy összetevő hatása azonosítható be (használt autók, autókölcsönzések, repülőutak és szálláshelyek). E négy tényező áremelkedése a gazdaság újranyitásának az eredménye. Az Egyesült Államokban még több mint kilencmillió munkanélküli nem helyezkedett el így a bérek oldaláról nem várható erős infláció nyomás. Magyarországon is közel négyszázezer fő, aki munkahelyet keres a korábbi tartós 200 ezer fős munkanélküli népességgel szemben.

Az átmeneti áremelkedést azt teheti tartóssá, ha egy további jelentős olajár növekedés vagy az értékláncok helyreállítása a fenti beszerzési index érték szerint elhúzódik. Ez utóbbira van esély, hiszen a félvezetőgyártás problémái is csak várhatóan 2022-ben oldódnak meg tartósan. A probléma súlyát az is jelzi, hogy a magyar Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége (ÉVOSZ) a magyar kormányhoz fordult a cement és az acél áremelkedése miatt és kormányközi megállapodással szeretné stabilizálni e piacok árait és importját.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy az infláció megugrása a gazdasági válság után egy normális jelenség, azonban szükséges megfelelő önmérséklet a gazdasági

szereplők részéről a felesleges túlkészletezés elkerülésére, mert ez önmagában is az árak növekedésével jár. A jegybankok higgadt monetáris politikája az inflációs várakozások közép távú hűtésével és a megfelelő monetáris politikai lépésekkel sikerrel járhat. Így a további monetáris lazítás visszafogása jelzés értékű lehet a piaci szereplők számára. Az időben előrehozott megfelelő kamatemelés pedig hangsúlyt és bizalmat adhat a jegybankok számára az inflációs célok elérése iránti elkötelezettség demonstrálására. **PP**

Inflációról egyszerűen...

Egy piacgazdaságban az áruk és szolgáltatások árai szüntelenül változnak, egyesek felmennek, mások lemennek. Inflációról akkor beszélünk, ha nem csak egy-egy dolog ára emelkedik meg, hanem sokféle árué és szolgáltatásé. Ez azt jelenti, hogy 1 €-ért kevesebbet vásárolhatunk, más szóval egy euro kevesebbet ér, mint korábban.

Változások az élelmiszeriparban

A Covid – 19 világjárvány neve mára már mindenkinek ismerősen cseng és a szemfülesebbek, akik éltek már át hasonlót vagy értik a gazdasági folyamatok működését, számítottak a gazdasági válság bekövetkezésére. Pedig a java még csak most jön.

Hosszú Lara
joghallgató
4 perc olvasási idő

A mezőgazdasági termények árainak emelkedésével - átlagosan 6% 2020-ban - a haszonállatok takarmányának árai is egyenesen arányosan növekedtek, elkerülhetetlen lett tehát a húсарuk, tejtermékek és a tojás árának drágulása, amely akár 20-25%-kal több lehet a mostanihoz képest Csorbai Attila, a Baromfi Termék Tanács (BTT) elnöke szerint. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai alapján majd 7%-kal növekedtek a mezőgazdasági termelői árak. Ennek köszönhetően a fogyasztók igényei és vásárlási szokásai is gyökeresen meg fognak változni; a hiányok miatt előtérbe kerülhetnek a helyi termelésű áruk, míg a tartós élelmiszerek felhalmozása talán már nem lesz népszerű. Érdekes jelenség figyelhető meg a fogyasztók körében ezzel kapcsolatban, ugyanis egyre többen választják a magyar földön megtermelt árut a behozott, többszörösen feldolgozott élelmiszerek helyett, amely valljuk be, nagy segítség a hazai piac számára. A változó beszerzési viselkedésminták eredményeképpen az első hullám pánikjának túlélése után a fogyasztók nagy részének az élelmiszerek értéke, minősége lesz előtérben az ár, vagy az adalékanyagokkal megszáporított árukkal szemben a Nemzeti Agrárkamara szerint, ugyanis az elmúlt egy évben a legtöbb, alapjáraton a vendéglátásból vagy a turizmusból élők pénztárcája igencsak megvékonyodott, így felelős döntéseket kell hozniuk a táplálékbeszerzéssel kapcsolatban. A vírussal szemben való védekezés egyik eleme az egészséges életmód folytatása. A betegségekkel szemben ellenálló immunrendszer támogatását segítő ételekre feltehetőleg megnő a kereslet, a közeljövőben még jelentősebben, mint az elmúlt hónapokban. Az eddigi felszínes vásárlói magatartást és hozzáállást most felváltja egy tudatosabb, bizonyos szempontból gazdaságosabb szemléletmód, a saját javunkra. A multikkal szemben szintén nagyobb szerepet játszanak majd a helyi piacok, ahol jobb minőségű, szebb, általában jobb beltartalmi értékekkel rendelkező idényárakat tudják

majd megvásárolni a fogyasztók a hazai gazdaság erősítésére. Ebben a helyzetben nehéz következtetést levonni, melyik lesz majd a befutó a lakosság körében, hiszen a multik nyilvánvalóan nyomottabb áron tudják majd kínálni az adott terméket, pláne azokban a térségekben, ahol a saját piac még nincs kiépülve, azaz más módon nem is szerezhető be.

Visszatérve a szolgáltatóiparra: a lassacskán újrainduló vendéglátóhelyek és turisztikai egységek helyzete nem kedvező. Az elmúlt időszakban érvényesülő társadalmi távolságtartás és merevség hatásai erősen érződnek a HORECA (Hotels, Restaurants, Cafés) helyek látogatottságán. A járványhelyzet okozta félelem a személyi szabadságot érintő korlátozások feloldása után még jobban érzékelhető. A feltételekhez kötött utazás - illetve szállítás - is gondot okoz az országban a humán erőforrást igénylő részterületeken, ennek továbbgyűrűzése pedig hozzá fog járulni az árak emelkedéséhez, természetesen a fogyasztó kárára. Ezek korrigálására az Európai Unió is tett törekvéseket, méghozzá úgy, hogy nagyobb jogosultságokat adott a tagállamok számára a támogatások rugalmasabbá tételével és azok átcsoportosításával kapcsolatosan, amellyel szemben csak remélni tudjuk a hatékonyságot.

Ezzel szemben a világszervezetek nem tartanak a járvány okozta negatív hatásoktól, véleményük szerint a válság után a globális élénkülés nagyobb intenzitással fog visszatérni, mint az a válságkrízis előtt volt tapasztalható. Természetesen a piac átalakulását ők is rebesgetik, méghozzá az állati fehérje iránti növekedésnek induló kereslet tekintetében. Ez esetlegesen jelentheti majd az alternatív, növényiolaj iránti igényeket is, megkockáztatva a bioüzemanyagokkal szembeni szükséglet fellendülését is az elszállító kőolajszármazékok áraival szemben. **PP**

Lánc, lánc, banánlánc

Játszi könnyedséggel nyúlunk a boltok polcain gyakran még félig zöld banán után, főleg, ha egy-egy akciós újságban meglátjuk jó áron, ugyanakkor talán mindegyikünk szülője mesélte már, hogy régen csak Karácsonykor jutott banán és narancs az ajándékok közé, illetve akkor sem mindenkinek, olyannyira ritkaságszámba ment. Ment, ment... De honnan jön? Egyáltalán milyen a banán? Járjunk utána!

Baranyai Marcell
szerkesztő - joghallgató
6 perc olvasási idő

Középiskolai tanulmányaink során a történelemből találgathattunk az „ősbanán” képével, amely tömzsi alakjával és óriási magjaival, kevés hústartalmával nem túl étvágygerjesztő látvány, valljuk be, nemigen ennénk belőle. Azonban most szemmel láthatóan másfajta gyümölcshöz jutunk a boltokban. Biznisz lett belőle, nem is kicsi.

A Wikipédia így ír a banán eredetéről: *„A vadbanán a ma termesztett banánfajok őse, őshazája Délkelet-Ázsia. Az Indonéziától Vietnámig húzódó monszunerdőkben ma is él két vad faj. Valószínűsítik, hogy először Új-Guineában kezdték termesztani. Az Új-Guinea és Délkelet-Ázsia közti szigetvilágban fokozatosan, szigetről szigetre terjedt. A görögök i. e. 333-ban már ismerték. Plinius elbeszélése szerint Nagy Sándor katonái is megkóstolták indiai hadjáratukon. Észak-Egyiptomba és a Közel-Keletre arab kereskedők telepítették be a 7. században. A portugálok a 15. század elején banánsarjakat telepítettek Nyugat-Afrikából a Kanári-szigetekre. Egy spanyol dominikánus szerzetes, Thomas de Berlanga, Panama későbbi püspöke vitte magával a banánt 1516-ban Santo Domingóba; innen terjedt el az amerikai kontinensen, mint az Amerikába hurcolt rabszolgák egyik fő tápláléka.”* A banán történetéről egész jó képet kaptunk, bár nem kis meglepetésre nem Amerika a hazája, ahogy azt ma a legtöbben gondolnánk, hanem a másik irány, Ázsia.

A banánt mindenki úgy szereti, hogy szép sárga, a száránál jól roppanva megbontható és zamatos, könnyen fogyasztható. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy ebben a közel félpercnyi mozzanatban rengeteg munka van. Először is vegyük szemügyre az ültetvényeket. A banánt nem úgy termesztik, mint a kakaóbabot vagy az almát.

Míg utóbbiak egy-egy külön fáról valók és ebből kifolyólag viszonylag egyediek, addig az általunk fogyasztott és mondhatni megtervezett banánt vegetatíve sarjasztják egyetlen közös ősklónról, ezért is ugyanolyan mindegyik. Leszedése és rakodása után 4, azaz négy héten keresztül hajózik, mire Dél-Amerikából eléri Európa legnagyobb kikötőit: Hamburg, Bremerhaven, Antwerpen, Oslo, Genova. A leszedés utáni szállítás során folyamatosan 14 fokon tartják, míg az érlelőházba nem ér. Az érlelés első napján 14 fokról 19 fokra melegítik a banánt, aztán etiléngázzal kezelik, majd fokozatosan visszahűtik 14 fokra. A folyamat alapesetben négy napig tart. Budapesten egyébként öt ilyen érlelőház működik a nagybani piac környékén, de az importunk kérdése innentől válik még érdekesebbé.

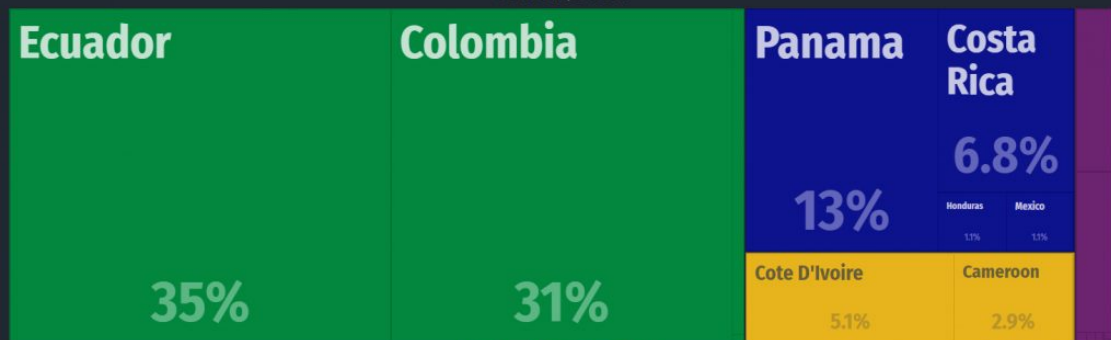
Köztudottan a legnagyobb exportáló országoknak számít Ecuador, Kolumbia és Costa Rica. Az Európai Unióba 2019-ben Ecuador 1,37 millió tonna, Kolumbia 1,28 millió tonna és Costa Rica 1,07 millió tonna banánt exportált. A három banánnagy hatalom dominanciája 2004-es Európai Unió csatlakozásunk előtt egészen jól megfigyelhető volt a magyar importadatokon is, azonban a csatlakozás – ahogy sok más piaci területen – a magyar zöldség- és gyümölcspiacon is átrendeződést hozott a külföldi tőke investálásával és a mondhatni második privatizációval. Miután Magyarország uniós tagállam lett, legnagyobb exportőreink nem az olykor banánköztársaságnak csúfolt országok, hanem nyugati társaink lettek és ez egy évtizeddel csatlakozásunk után még szebben kirajzolódik. A globális ellátási lánc vége átrendeződött Magyarország részére, legalábbis profit tekintetében. A szlovák kereskedők a banán körülbelül 70%-át tényleg egyenesen a termelő országokból veszik. Mintegy 30%-ot más európai országoktól, de ők sem a legnagyobb európai importőr belgáktól, hanem elsősorban csehektől és franciáktól importálnak.

Mik a banánköztársaságok?

A latin-amerikai térség jellemző mezőgazdasági terményeinek hasznosítására az amerikai United Fruit Company vetette meg a lábát ezekben az országokban a XIX. század végén. A konszern kizárólagos termeltetési és felvásárlási monopóliumokra tett szert, és mivel az érintett országok exportképes termékeinek közel 90%-át a banán tette ki, az értékesítés pedig a UFC kezében volt, az adott országok gyakorlatilag az amerikai megavállalat függőségébe kerültek. A banánköztársaság kifejezést pejoratív értelemben olyan országokra értjük, amelyek politikailag instabilak és gyakran színterei politikai puccsoknak és forradalmaknak.

TOTAL: \$34.5M

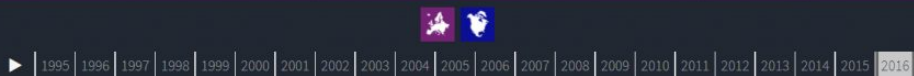
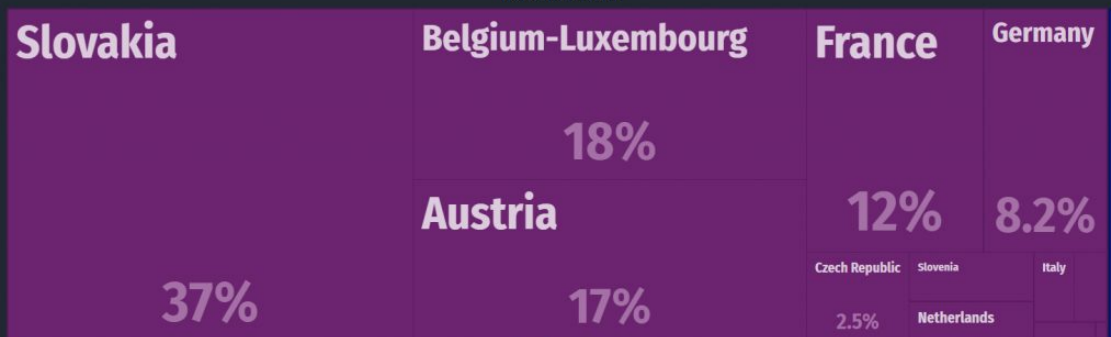
magyar banánimport származási helyei 2003-ban ↑ **és 2004-ben** ↓
 (Forrás: <https://atlas.media.mit.edu>)

TOTAL: \$45.4M

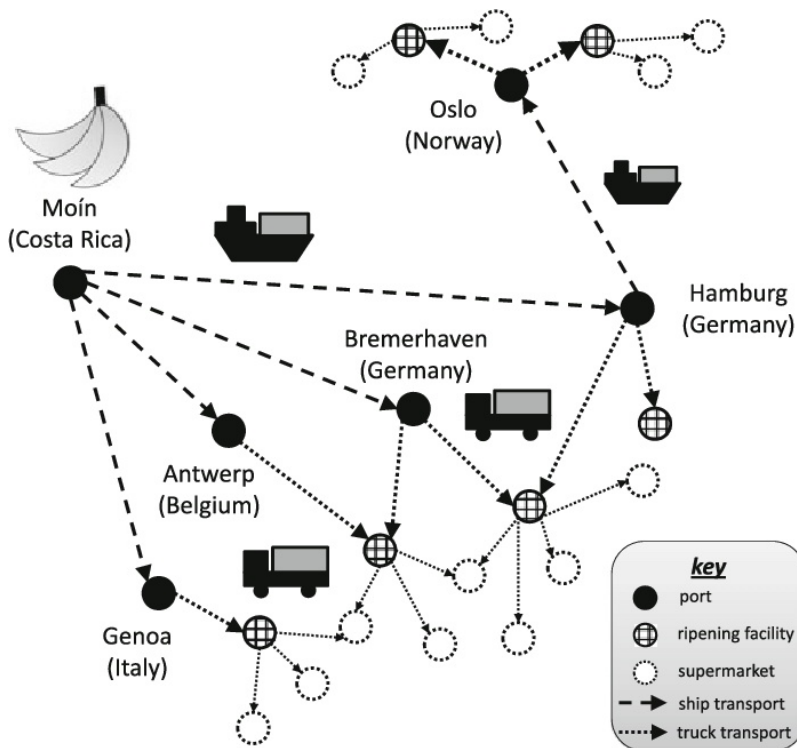

magyar banánimport származási helyei 2016-ban ↓
 (Forrás: <https://atlas.media.mit.edu>)

TOTAL: \$49M

Ami a globális ellátási láncot illeti, más baj is van. Vírusok és betegségek nem csak manapság az ember életében öltenek sajnos egyre nagyobb szerepet, de a banántermesztésben is. A Tropical Race 4 (TR4) nevű betegség lényegében egy gombafaj, amely a banánokat támadja. Eddig több mint 20 országban jelent meg, terjedése pedig egyre gyorsul, ez a probléma pedig rávilágít arra, hogy mennyire sebezhetővé teszi a mezőgazdaságot a genetikai sokféleség elvesztése és a monokultúrás termelés. A kereskedelmi forgalomba kerülő banánok több mint 90%-át a Cavendish fajta adja, a betegség pedig elsősorban ezt támadja. Így akár a bolygó teljes banániparát elsöpörheti a járvány, ha igazán elterjed. Alattomos betegség: miután a növényt megfertőzte, még egy évig semmilyen jelét nem mutatja jelenlétének, amikor viszont a levelek fonnyadásával és sárgulásával felfedi jelenlétét, már mindenhol megtelepednek a gombaspórák és az ültetvény menthetetlenné válik. Összességében tehát elmondható, hogy az elmúlt 60-70 évben megszokottá vált Cavendish banánt – előtte a Gros Michel volt a befutó több mint száz évig – nagy eséllyel hamarosan egy másik fajta váltja fel, hiszen ahogy a dal is mondja: *változnak az idők, veled változok én is... PP*

Forrás: ResearchGate.net

A Covid-19 hatásai a szépségipar területén

Ma több mint 180 szépségipari vállalat működik 7 cégóriás szárnya alatt. Ez a 7 megacég az Estée Lauder, a L'Oréal, az Unilever, a Procter and Gamble, a Shiseido, a Johnson and Johnson és a Coty, amelyek többtízezer embert foglalkoztatnak világszerte és többmilliárd dolláros éves árbevétellel büszkélkedhetnek. De milyen hatást gyakorolt a koronavírus-járvány a szépségipart uraló vállalatokra?

A L'Oréal a világ legnagyobb kozmetikai és szépségápolási cége, amelynek központja Párizsban található. Ma a cég több mint 66.000 alkalmazottat foglalkoztat világszerte, 34 szépségipari márkája közül ikonikus az Yves Saint Laurent, a Kerastase és a Garnier. A cég 2021. február 11-én tartott ülésén megvitatta a 2020-as év pénzügyi kimutatásait. A L'Oréal elnöke és vezérigazgatója az éves eredményekről összegző beszédében elmondta, hogy a járvány ellátási válságot váltott ki az értékesítési pontok kényszerű bezárása miatt. A cég 2020-as nettó árbevétele 34,12 milliárd dollár, ami az előző üzleti évhez képest -6,3%-os csökkenést jelent. Ennek ellenére a cég alkalmazkodott a kialakult helyzethez és ez a szépségpiac még soha nem látott átmeneti visszaesésből való gyors kilábalását eredményezte. A digitális és az e-kereskedelem erőssége kapcsán a cég szoros kapcsolatot tartott fenn a fogyasztókkal és ezzel jelentős mértékben kompenzálni tudta az értékesítési pontok bezárását.

Egy másik szépségipari óriás, a new yorki székhelyű Estée Lauder alá 24 márka tartozik, ezek közül ismertebb a M.A.C. Cosmetics, a Bobby Brown vagy a Tom Ford Beauty. A cég 2020-as nettó árbevétele 14,29 milliárd dollár, a foglalkoztatottak száma pedig 48.000. A járvány előtti évben az éves nettó árbevétel 11,05 milliárd dollár volt, ezen a téren tehát nem volt különösen tapasztalható a pandémia hatása. Ez köszönhető a 3%-os foglalkoztatottsági csökkentésnek, ami világszerte 1.500-2.000 főt jelent. A cég 2020-as éves jelentésében, továbbá a koronavírus-járvány okozta vásárlói szokásokban bekövetkező változás és az e-kereskedelem térhódítása miatt a cég üzleteinek 10-15%-át bezárta és a digitális értékesítésre fókuszált.

Kocsis Luca
joghallgató
5 perc olvasási idő

Az előbbieken említettek alapján elmondható, hogy az internet korában a kozmetikumok, illatszerek és hajápolási termékek értékesítése még egy világméretű járvány okozta személyes kontakt teljes hiánya ellenére is stabil lábakon áll.

A szépségipar azonban két részterületre osztható. A kozmetikumok fejlesztése, forgalmazása mellett hatalmas profitot termel a plasztikai sebészet, amely területre a koronavírus-járvány pozitív hatást gyakorolt.

„*A szépség belülről fakad*”- ahogy a mondás is tartja, de sajnos a XXI. század felfogása e gondolattól egyre távolodik. Az előbbi gondolatot alátámasztva gyakran tapasztalt jelenség, hogy a népszerűség és elfogadottság értékmérője sok esetben nem a belső értékek, hanem a külső megjelenés függvénye. De nem csak a mások általi megítélés túlzott fontossága, hanem az önértékelési zavarok korát is éljük a különböző applikációkkal szépségideállá szerkesztett influencerek által uralt média világában. Az ilyen tényezők következménye korunk egyik speciális pszichikai megbetegedése, az úgynevezett „*snaphat dismorfia*” (a szoftverrel manipulált fotók irreális elvárásokat támasztanak az emberekben önmagukkal szemben és a filterekkel módosított énjükhöz akarnak hasonlítani), amelynek következménye, hogy egyre növekszik a szépészeti beavatkozások száma.

Az Amerikai Arcplasztikai és Rekonstrukciós Sebészeti Akadémia (AAFPRS) felmérése szerint 2019-ben az amerikaiak 16,5 milliárd dollárt költöttek plasztikai műtétekre. A járvány következményeként 2020-ban ez a szám csak növekedett az arcon végzett beavatkozások tekintetében, ugyanis a kötelezően viselt maszk leplezte azokat, ezzel bátorságot adva az orrműtétek és arcplasztikák elhatározásában. Egy másik bátorító tényező a kialakult helyzetben, hogy a karantén és a home office lehetővé teszi, hogy az ember a beavatkozást otthon pihenhesse ki anélkül, hogy emiatt szabadságot kellene kivennie. Az Akadémia a járvány második hulláma idején már a békeidők átlagához képest 10 százalékos forgalomnövekedésről számolt be.

A Fortune Business Insights 2020-as tudósítása alapján a kozmetikai sebészeti piac globális mérete 2018-ban 50,67 milliárd dollár volt, és az előrejelzések szerint 2026-ig eléri a 66,96 milliárd dollárt. **PP**

ESSZÉ

Láncszakadás

A globális kereskedelem kiteljesedése egy olyan termelési láncolatot alakított ki, ami a korábban sosem látott módon alakított át számos iparágat. Ma már feleslegesnek tűnhet azon vitatkozni, hogy német vagy amerikai vagy éppen japán autót vásárolunk, ha éppenséggel az Opel Astránkat Lengyelországban, német, olasz, francia és kínai eredetű alkatrészekből szerelik össze. Mára már elmondható, hogy az autógyártás a gyártási folyamatainak összetettsége miatt különösen érzékeny a globális ellátási láncolatban bekövetkező zavarokra, ezért a mai autók számára elengedhetetlen félvezetők hiánya különösen rontja a kilábalási esélyeket.

Az autógyártás olyan soklépcsős folyamat, amely számos vállalkozás koordinált együttműködését feltételezi. Bár az automobilizmus hajnalán még néhány ügyeskezdő mesterember otthoni körülmények között is meg tudott építeni egy működő autót szinte a semmiből, azonban a növekvő fogyasztói és szabályozói elvárások miatt az autók egyre összetettebbé és kifinomultabbá váltak. Jól mutatja mindezt ama tény, hogy az autózást az amerikai tömegek számára elérhetővé tévő Ford T-modell még körülbelül 1.481 alkatrészből állt (szemléltetésképpen, a játékboltokban kaphatóak 2.000, de akár 5.000 darabos kirakósok is), addig egy átlagos modern Toyota nagyjából 30.000 db alkatrészből áll össze, beleértve a legkisebb csavarokat is. Az autók fejlődése magával hozta a gyártásfolyamatok megszervezésének és az autógyártó vállalatoknak az átalakulását is. Bár Henry Ford a XX. század elején még egy olyan vállalatbirodalmat kívánt kiépíteni, amely magába foglalta a Fordok gyártásához szükséges termelési és beszállítási láncolat valamennyi részét, kezdve az autógumihoz szükséges kaucsuk megtermelésétől a karosszéria építéséhez használt fa és acél előállításán át egészen az autók összeszereléséig, addig egy mai autógyár a világ minden tájáról beszállítóktól vásárol kész vagy félkész egységeket. E beszállítók akár több gyártó számára készítenek alkatrészeket, így fordulhat elő, hogy bizonyos alkatrészek két eltérő gyártmányú autóra is tökéletesen illeszkedhetnek.

dr. Ferencz Barnabás PhD

tanársegéd

9 perc olvasási idő

A beszállítóknak történő kiszervezés számos előnyt mutat. Egyrészt méretgazdaságossági szempontból éri meg, hiszen kevesebb fajta alkatrészt kell megtervezni és legyártani, de azok nagyobb mennyiségben állíthatók elő. Szintén előnyös vállalatszerkezési szempontból is, hiszen így a gyártók kizárólag a fő céljukra, a komplett autók fejlesztésére és előállítására összpontosíthatnak. További előnyt jelenthet, hogy a beszállítók egymással versenyezhetnek piaci körülmények között, amely az árak optimális alakításában tesz érdekeltté valamennyi szereplőt. Ha ehhez még hozzávesszük, hogy a beszállítók is további beszállítókra vannak ráutalva, akik a világpiacról szerzik be a nyersanyagokat, valamint más iparágak számára is termelnek, akkor válik világossá, hogy mennyi vállalkozás összehangolt működése szükséges ahhoz, hogy a gyártósor végén legördüljön a vadonatúj autónk.

A modern autógyártás másik fő jellegzetessége az úgynevezett „*just-in-time manufacturing*”, „*lean manufacturing*” vagy „*Toyota-módszer*” alkalmazása. E módszer a hagyományos, készletfelhalmozásra építő termelés-szervezési megoldásokat váltotta fel. A termelési folyamatok ugyanis mindig kizárólag az aktuális keresletből fakadó szükségleteknek megfelelően kerülnek megszervezésre. Manapság a nagy autógyárakról elmondható, hogy szinte kivétel nélkül átálltak a korábbi készletfelhalmozást előtérbe helyező gyártásszervezésről, ezzel racionalizálva a gyártási kapacitásokat, valamint sikerült költségcsökkentést elérni a raktározás területén is.

A mai autókban az elektronikának kulcsszerepe van. 2016-ban egy átlagos autó 30-50 különböző számítógépet tartalmazott (a prémium, illetve luxusautók akár 100 darabot is) ezeknek a működéséhez pedig 60 és 100 darab közötti érzékelőt. E rendszereknek elengedhetetlen szerepük van abban, hogy az autónk a legnagyobb kényelemben és biztonságban, a lehető legkevesebb üzemanyagot fogyasztva és legkevesebb károsanyagot kibocsátva juttasson a célunkhoz. Mindezen számítógépek, szenzorok gyártásához elengedhetetlenek a félvezetők, amelyek különböző beszállítóktól származnak. Jelenleg azonban nincs elegendő kapacitás, hogy az autógyárak számára is elegendő félvezető jusson. A félvezetőhiányt az autóiparban két okra lehet visszavezetni: az egyik a gyártásszervezés sajátosságaiból fakad, a másik pedig úgymond „*vis maior*” esetekből. A COVID-19 pandémia miatt az autógyártók a kereslet jelentős visszaesésével számoltak, emiatt csökkentették a megrendelések számát a beszállítók felé. Mindeközben a lezárások miatt otthonrekedtek körében megnőtt a kereslet a különböző szórakoztató elektronikai és más számítástechnikai eszközökre, így a félvezetőgyártók a felszabadult kapacitásaikat e megrendelők részére csoportosították át.

Emiatt különösképpen megmutatkozott a „just-in-time” gyártásszervezés egyik lehetséges hátulütője: autókból csak annyit lehet gyártani, amennyit a legkevesebb mértékben rendelkezésre álló alkatrészek mennyisége megenged, raktárkészletek híján pedig ez annyi autót jelent, amennyi félvezető jut az autógyárak számára. Érdekességképp megjegyzendő, hogy pont a Toyota halmozott fel még készleteket a leállások előtt félvezetőkből. A hiányt tovább tetézi, hogy 2021 márciusában a japán Renesas Nakában található gyártóüzeme leégett, ami jelentősen csökkentette a termelési kapacitást, ugyanis ennek az üzem termelésének 2/3-át az autóipar vette fel, amely az utóbbi keresletének 6%-át jelentette világszinten. Texasban pedig a nagy hideg miatt összeomlott villamosenergia hálózat okozott kimaradásokat a félvezető gyártóknál. A kieső kapacitások pótlására valamennyi autógyártó ország kormánya igyekszik megoldást találni.

Az autóipar kálváriája tehát úgy tűnik, hogy folytatódni fog egy darabig. Bár a kereslet megnőtt az új autók iránt, a gyártók nem tudják tartani a lépést, emiatt érdekes kényszermegoldásokhoz kell folyamodni. Például a Peugeot ez év áprilisában bejelentette, hogy a 308-as típusának kifutó változatát az eddig megszokott digitális műszerfal helyett analóg műszerekkel szereli. Az Egyesült Államokban pedig egy használaton kívüli versenypályán várakoznak a szinte kész Ford F-150-es pickupok, csupán néhány alkatrész hiányzik belőlük: azok a számítógépek, amelyek valamennyi elektronikának a vezérléséért felelnek. Több gyártó bejelentette, hogy csak azokra a modellekre koncentrálnak, amelyeken a legnagyobb hasznot tudja realizálni. Ezek mind azt mutatják, hogy a gyártók a maguk módján próbálnak megküzdeni a félvezetőhiányból fakadó zavarok leküzdésével.

A fentiek jól bizonyítják, hogy az autóipar a gyártási folyamatainak összetettsége miatt különösen érzékeny a globális ellátási láncolatban bekövetkező zavarokra, ezért a félvezetőhiány különösen rontja a kilábalási esélyeket. Láthattuk bár, a gyártók különböző racionalizálási módokkal igyekeznek eleget tenni a megnövekedett keresletnek, azonban időbe fog telni, míg vissza nem áll rendes kerékvágásába az autógyártás. Az autóipar küszködése rámutatott arra is, hogy mennyire törekeny is a globális ellátási lánc. Kétségtelen, hogy a világkereskedelemben lakozó előnyök kihasználásának legékeesebb példáját jelenti, ugyanakkor egyben el is gondolkodtatja az embert azon, hogy néha milyen kevésen is múlnak válságok. Remélhetőleg a döntéshozók és a gazdasági élet szereplői a megfelelő konzekvenciákat vonják le az eseményekből, és például kialakítanak megfelelő redundanciákat olyan esetekre, amikor hirtelen változások mutatkoznak a keresletben. Sovány vigaszt jelenthet, hogy az ellátási lánc törekenysége egyben arra is rámutat, hogy nemzetközi szinten mennyire egymásra utaltak lettünk az elmúlt néhány évtizedben. **PP**

PÉCSI
Profit

I M P R E S S Z U M

Pécsi Profit 2021/JUN

I. évfolyam 3. szám

Alapítva 2021

Kiadja a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának
Gazdasági és Kereskedelmi Jogi Tudományos Diákköre

Szerkesztette:
Baranyai Marcell

A szerkesztőség címe:
7622 Pécs, 48-as tér 1.
e-mail: pecsi.profit@ajk.pte.hu
honlap: <https://pecsiprofit.wixsite.com/home>

Megjelenik minden hónap első péntekén

Ha érdekelnek a pénzügyek, a tőzsde világa vagy a gazdaság működése és elmélyítenéd tudásod a gazdasági jog, illetve kereskedelmi jog terén, akkor

JELENTKEZZ

tudományos diákkörünkbe!

Új barátokra és szakmai közösségre lelsz, publikálhatsz a Pécsi Profitba, segítünk elindulni az OTDK-n és olyan tudásra tehetsz szert, amelyre csak kevesek.